

BESZÁMOLÓ

Tudományos konferencia a 450 éve született Pázmány Péter emlékére

▶ ÁSVÁNYI ILONA

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

2020. október 7-én a PPKE JÁK Szent II. János Pál pápa dísztermében tudományos konferenciát szervezett az egyetem Pázmány Péter tiszteletére. Az online közvetítésnek köszönhetően a rendezvényt bárki figyelemmel kísérhette az Egyetem hivatalos Facebook-oldalán. ▶

A tanácskozás célja a szervezők szerint, ahogy az az egyetem Facebook oldalán olvasható: „...hogyan az újabb tudományos kutatások fényében ünnepeljük meg egyetemalapítónk születésének 450. évfordulóját. A konferencián részben átfogó megközelítéssel, részben eddig ismeretlen, új adatok feltárásával foglalkozó előadások hangzanak majd el, melyek a tervek szerint kötetben is napvilágot látnak majd.”

Az ünnepi ülés rektori köszöntőkkel kezdődött: Kuminetz Géza, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Borhy László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, Merkely Béla, a Semmelweis Egyetem rektora üdvözölte a résztvevőket.

Bitskey István (akadémikus, professor emeritus, Debreceni Egyetem): A hitvitáktól a prédikációkig. A Pázmány-életmű periodizációs kérdései című előadását felvételtől hallgatták meg az érdeklődők.

A professzor elmondta, hogy kompilációs technikák vizsgálatával az újabb kutatások lehetővé teszik

a Pázmány-életműnek a korábbtól eltérő, új tagolását. Az írói attitűd megváltozásai alapján, Bitskey István három nagy korszakot különböztet meg: az első, 1603-1613-ig a hitviták, a „harcias polémiák” korszaka, amelyet a [Kalauz](#) megjelenése zár le; majd 1613 és 1635 között egy „szintetizáló” időszak következik, amikor már nem a vita, hanem a hívek megnyerése az írói-teológiai cél; és 1636-tól a harmadik szakaszt, amikor megjelenik Pázmány beszédgyűjteménye. Ez utóbbi korszakban már leginkább a hit és erkölcsi érzék fejlesztésére törekszik az író Pázmány bíboros-érsek. Az életmű belső mozgását a változó kultúrtörténeti korszakok (reneszánsz, manierizmus, barokk), a történelmi, társadalmi események, történések és a Pázmány személyes, magánéletében bekövetkező változások – ezek közül mérföldkő volt az érseki szék elfoglalása – jelentősen meghatározták.

[Ajokay Alinka](#) (egyetemi docens, PPKÉ): [Pázmány és a vitapartnerek](#) című előadásában Pázmány vitatechnikáját és vitastílusát elemezte. Elmondta, hogy Pázmány vitairatai csoportokat (bokrokat) alkotnak, a címzettek (vitában ellenfelek) alapján. Érdekesség, hogy Pázmány legfőbb elleniségének, Alvinczy Péternek nem maradtak fenn a munkái – ezeket csak Pázmány írásaiból ismerjük. Pázmány vitastílusára az a jellemző, hogy átvette az ellenfelei gondolatmenetét, szavait és erre fűzte fel a saját ellenérveit.

Pázmány Péter
Forrás: Magyar Kurír

Forrás:
semmelweis.hu
Fotó: Szepesi Dóra

Az életművet vizsgálva – különös tekintettel a vita-
iratokra – mérföldkönek számít az először 1613-ban meg-
jelent Kalauz, mert ebbe Pázmány minden korábbi mun-
káját beledolgozta. További érdekesség, hogy a Kalauz
második kiadásába (1623) már beépítette a Kalauzt ért
kritikákat is, megfogalmazta érveit a művét támadók
ellenében. A Kalauz harmadik kiadása sem érdektelen
azonban abból a szempontból, hogy ezen is végzett
stiláris változtatásokat.

Nagy László (professor emeritus, PPKE): *Metszet, élet-
rajz és panegyris lyrica Pázmány Péterről 1679-ből* című
előadásában *Johannes Foresius Saeculum Marianum*
című, 1679-ben megjelent több szempontból is izgalmas
(mindössze négy példány maradt fenn, szerzője sokáig
ismeretlen volt) munkája alapján mutatta be a Pázmány-
emlékezet korai megnyilvánulását és jellemzőit.

A következő előadó a Pázmány-kutatásban jelentős sze-
reppel bíró Szabó Ferenc jezsuita volt, aki *Pázmány Péter
teológiai műveiről*, valójában a teológus Pázmányról beszélt.

Báthory Orsolya (tudományos főmunkatárs, MTA-PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport): [Pázmány Péter latin nyelvű életművét](#) elemezte. A kortársai által „bíboros Cicerónak” mondott Pázmány latinságáról szólva páratlan retorikai felkészültségét és nyelvi leleményességét dicsérte. Megjegyezte, hogy Pázmány latin nyelvű munkái anyanyelvi tolmácsolásai közül azok a legélvezetesebbek, amelyeket maga Pázmány fordított magyar nyelvre.

Tusor Péter (egyetemi docens, MTA-PPKE, Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport-vezető) [Pázmány Péter alakja a vatikáni történeti kutatások tükrében](#) című előadásában egy történész szólalt meg az irodalomtörténészek és nyelvészek után. Ez azért jelentős, mert a Pázmány-kutatás alatt inkább textológiai, nyelvi vizsgálatot értünk és kevésbé történeti kutatást. Előadása elején Szekfű Gyulát említette, aki az 1930-as években kijelentette: Pázmány Péter élete, alakja, működése teljesen feltárt. Előadása további részében ezt cáfolandó ismertette azt a három projektet, amely során a Fraknói Kutatócsoport forrásfeltáró és forráselemző munkát folytatott a vatikáni gyűjteményekben. A kutatás során a Pázmány érseki kinevezése előtti kánoni vizsgálat jegyzőkönyveit vizsgálták – ennek eredményei 2017-ben jelentek meg, valamint az érseki kinevezéssel foglalkozó iratokat – az ezzel foglalkozó kötet 2016-ban látott napvilágot, és a Pázmány életmű végén, után keletkezett iratokat.

Hargittay Emil (intézet- és kutatócsoport-vezető, egyetemi tanár, PPKE) [A Pázmány Péterre vonatkozó kutatások a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen \(1998-2020\). Hogyan tovább?](#) című előadásában elmondta, hogy a Pázmány nevét viselő egyetemen történő kutatás

középpontjában az a törekvés áll, hogy Pázmány összes művének kritikai kiadását megjelentessék. A szép kötetek mellett a kutatás eredményeit konferenciákon is bemutatják, de részt vesznek „külsős” projektekben is, ilyen volt például Pázmány Péter sírjának feltárása a pozsonyi Koronázó-templomban (Szent Márton-dóm) vagy Pázmány Péter egykori könyvtárának rekonstrukciója.

A konferenciát könyvbemutató zárta: [Maczák Ibolya](#) (tudományos főmunkatárs, MTA-PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport) mutatta be a következő kötetet: [A Pázmány kritikai kiadás legújabb kötete \(Budapest 2020\): a Posonban lött prédikáció \(1610\) és Pünkösöd után X. vasárnap első prédikáció \(1636\)](#), szerkesztette [Bajáki Rita](#) és [M. Horváth Mária](#). ►